

Scrisoare deschisă către Ministrul Educației și Cercetării, prof. univ. dr., m.c. Daniel David

Domnule Ministru,

Ne adresăm Dumneavoastră în calitatea pe care o dețineți, aceea de Ministru al Educației și al Cercetării. Am urmărit cu atenție declarațiile susținute în ultimele zile în spațiul public și am constatat cu amărăciune că sunt doar despre educație. Cei aproximativ 3.000 de cercetători din institutele Academiei Române sunt, desigur, foarte puțini, comparativ cu circa 40.000 de angajați din învățământul universitar și cu circa 300.000 din învățământul preuniversitar. Dar importanța lor la nivel social este strategică, iar cercetătorii au aceleași drepturi ca și ceilalți angajați, inclusiv dreptul de a le fi susținute interesele legitime. Unirea într-un singur minister a educației și cercetării, două domenii esențiale pentru dezvoltarea durabilă și pentru evoluția pe termen lung a nivelului cultural național, ne îndreptățește să sperăm că, măcar de acum înainte, **cercetarea științifică va avea parte de același regim legislativ și de aceeași susținere ca educația**. Nădăjduim că vor înceta efectele nefaste ale divorțului dintre abordarea declarativă a fostelor guverne privind cercetarea ca „prioritate națională”, pe de o parte, și sabotarea practică a intereselor cercetării românești, prin desconsiderarea totală a cercetătorilor și a exigențelor reale ale cercetării, pe de altă parte. Ultimii doi ani, de când a fost dată **OUG 128/2023**, care a acordat măritri salariale și alte facilități substanțiale învățământului și altor sectoare de activitate bugetară, însă **a omis total cercetarea**, au reprezentat o dovadă clară a divorțului simbolic la care ne referim. Cercetarea și educația sunt însă legate între ele și se susțin reciproc, așa cum ați afirmat recent.

Cercetarea fundamentală este Cenușăreasa sistemului de salarizare românesc! Deși rezultatele din cercetare reprezintă o „carte de vizită” pentru multe instituții publice și pentru România, în general, cercetătorii sunt neglijați de toate guvernele și au ajuns să aibă salarii inferioare profesorilor din învățământul preuniversitar. Acest lucru se petrece în condițiile în care noi, cercetătorii din institutele Academiei Române, suntem implicați în desfășurarea unor proiecte foarte importante pentru cultura națională: opere proprii, ediții de colecții și documente, dicționare, enciclopedii, baze de date, cercetări interdisciplinare și aplicate în domenii precum tehnologia informației, inteligență artificială, științe cognitive, matematică, economie, comunicații, filosofie și științe politice, psihologie și științele educației, sociologie și științe juridice, arheologie, antropologie etc., toate aceste domenii ale noastre fiind din ce în ce mai mult reflectate și în activități de formare publică și de transmitere a cunoașterii. Astăzi, mai mult ca oricând, este nevoie de educație științifică și de cultivarea spiritului critic, fără de care educația civică nici nu mai funcționează. Cercetătorii îndeplinesc un rol foarte complex, esențial pentru comunitate.

Când capitalul uman nu mai prezintă interes pentru guvernanți, consecințele dezastruoase sunt inevitabile. România se află în urma tuturor țărilor în clasamentele internaționale privind finanțarea cercetării. Tot mai puțini tineri aleg o carieră în cercetare, fiind deja numeroase situațiile în care institutele organizează concursuri și nu se înscrie niciun candidat. Se pare că Guvernul nu are nevoie de cercetători! Cum ar mai putea fi motivați tinerii absolvenți valoroși să intre în cercetare, când salariul lor de debut este foarte apropiat de salariul **minim** pe economie? În România, am putea spune că ești pedepsit pentru vocația de cercetător, pe tot parcursul carierei. Chiar și la mijlocul carierei, salariile noastre sunt semnificativ mai mici decât ale majorității angajaților cu aceeași vechime din sectorul bugetar. De ce ar mai alege cineva profesia (și viața) de cercetător științific, când ar putea să aibă un nivel de trai mai bun cu un efort mai mic și cu niște costuri profesionale semnificativ reduse, alegându-și o altă carieră? Comparația cu salarizarea din

administrația publică, de exemplu, este de-a dreptul umilitoare pentru noi: potrivit datelor Institutului Național de Statistică, în administrația publică în iunie 2024 salariul mediu net era de 7.055 lei/lună – în vreme ce în instituția noastră în anul 2024 salariul mediu net a fost sub 4.800 lei/lună. O altă comparație grăitoare: Ordonanța-„trenuleț” OUG 156/2024, art. IV, pct. 6, prevede ca instituțiile publice să înceteze a deconta „cheltuieli de transport la plecarea/întoarcerea *din concediul de odihnă* a personalului” – așadar, aflăm cu stupeoare faptul că unele instituții publice au plătit până în prezent astfel de absurde *cheltuieli de concediu*, în condițiile în care nouă, cercetătorilor din Academia Română, *nu ni se decontează* nici măcar cheltuielile *de serviciu* esențiale, cum ar fi cele pentru cercetările de teren, pentru documentare, pentru participarea la evenimente științifice! Nu puține sunt situațiile în care cercetătorii utilizează resurse personale pentru diseminarea și valorificarea rezultatelor cercetării (organizarea de conferințe, editarea de reviste, publicarea de volume). Exemplele privind **tratamentul absolut diferit acordat de Guvern diverselor categorii de bugetari** pot continua, dar nu ne propunem aici un rechizitoriu, ci o invitație la regândirea statutului cercetătorilor în acest ansamblu.

Domnule Ministru, sunteți în măsură să certificați din propria experiență de cercetător faptul că, deși suntem bugetari, noi nu suntem nicidecum asimilabili unor funcționari! Munca noastră nu este repetitivă și nu presupune executarea unor sarcini pe care orice coleg ar putea, teoretic, să le realizeze în același fel. Miza activității noastre profesionale o reprezintă tocmai excelența, creativitatea, gândirea originală, vastitatea cunoștințelor, capacitatea de sinteză și specializarea în profunzime. Fiecare dintre noi, cercetătorii științifici care formăm un prea firav corp profesional de elită, este unic prin competențele sale. Din acest motiv, considerăm că nu ar trebui să ni se aplice *de facto* acea prevedere din Ordonanța-„trenuleț” OUG 156/2024 care interzice angajările în sistemul bugetar, cu excepția posturilor *unice prin atribuții și responsabilități* și impune memorandumuri explicative. Guvernul ar trebui să înțeleagă că fiecare **post de cercetare** este **unic** prin definiție!

Pentru a rezolva o parte din problemele stringente ale cercetării din România, vă rugăm, domnule Ministru, să ne susțineți interesele în privința punerii în aplicare a **articolul 24, alin. (1) din Legea 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare**, articol potrivit căruia salariile de bază ale cercetătorilor științifici trebuie să se stabilească prin corelare cu salariile de bază pentru funcțiile echivalente din învățământul superior. Legea este în vigoare de la data de 12.07.2024. După jumătate de an de neaplicare a ei și de tăcere instituțională care lovește în interesele noastre legitime, considerăm că Guvernul ne îndeamnă astfel să nu ne îndeplinim, la rândul nostru, activitățile profesionale și datoriile cetățenești care ne revin. Protestăm vehement împotriva acestei desconsiderări, pe care nu am meritat-o și de care se fac vinovați decidenții politici din fostul Guvern! O prelungire a situației extrem de grele prin care trec cercetătorii în aceste momente va genera blocaje grave în activitatea institutelor și va suspenda proiecte fundamentale pentru cultura română și pentru domeniul de inovare-dezvoltare tehnologică.

Domnule Ministru, ne exprimăm speranța că solicitările noastre vor găsi un susținător în persoana Dumneavoastră, în calitatea dublă de membru al Guvernului și membru corespondent al Academiei Române. Noi, Sindicatul angajaților Academiei Române, Filiala Iași, ne asumăm rolul de partener de dialog social onest și de bună-credință în efortul colectiv de a găsi resurse pentru ca profesia de cercetător științific să devină din nou atractivă pentru tinerii români.

Astrid Cambose
Președinte al Sindicatului Angajaților Academiei Române, Filiala Iași (SAARFI)